

ÄŒEAS KYVADLA

PondÄ›lÄ›, 29 Ä›nor 2016

Co se stalo s naší dobou? ZaÄ›íváme váÄ›nou krizi? ProÄ› mají najednou lidé pocit, jakoby se ná›co zlomilo, a cítí se zklamání? Co nás v budoucnosti Ä›eká? „ProÄ› má nemocný potíÄ›e?“ ToÄ› otázka diagnostická, která vede k urÄ›ení choroby. „Jak ji léÄ›it?“ Otázka terapeutická, hledání cesty k uzdravení... (mj. následující Ä›lánek je Ä›tyÄ›mi roky starý...)

Je-li naše spoleÄ›nost nemocná, a ona bezesporu nemocná je, klademe si obÄ› otázky všichni. AÄ› na ná›kolik vrcholných politikÄ›, kteÄ› mají vÄ›tšinou jiné starosti, neÄ› jaké musí Ä›ešit lid obecný. Ovš hlava, to názor. Jedni ze souÄ›sného stavu obviÄ›ují komunismus, jiní konzumismus, další neoliberalismus nebo hédonismus. Z mého pohledu nepÄ›sobí v této zemi tajemné abstraktní -ismy, ale hlavnÄ› tÄ›mi silnÄ› zhoubné choroby. Ztráta studu, rozvoj spoleÄ›nosti bez respektování pÄ›irozených spoleÄ›nských norem a z obou pÄ›edchozích plynoucí pocitíÄ›ivé bezmoci. Diagnóza "Ä›ijete v zemi, kde nic není hanba!" TÄ›mito slovy zhodnotil student z Asie svÄ› roÄ›ní pobyt v Ä›eské republice. Ä›ím kratší, tím výstiÄ›nÄ›jší bylo jeho hodnocení klimatu v naší zemi. MÄ›l pravdu. Ä›eské kotliny se kamsi vytratil stud. Pojem hanba je dnes uÄ› srozumitelný málokomu. DítÄ› se nestydí zesmÄ›nit uÄ›itele, muÄ› se nestydí opustit Ä›enu a dÄ›ti kvÄ›li milence, potomci se nestydí zvednout ruku na své rodiÄ›e, není Ä›ádnou hanbou Ä›ít jako parazit nebo veÄ›jnÄ› propagovat zlo. ProÄ› by se tedy mÄ›li politici ve sluÄ›bách mafií stydÄ›t lhát, krásně podvádÄ›t? Svoji velikou vinu na tomto stavu mají také ty sdÄ›lovací prostÄ›edky, které z banality dÄ›lají tragédii a z tragédie banalitu. Ä›ijeme v dobÄ›, která propaguje nosit všehno naruby. Normy chování nám prezentují svým nenormálním chováním duchaprázdné celebrity všeho druhu. Ony totiž zaujaly jako vzory místo po moudrých básnících a osvícených autoritách, do kterých by moderní Ä›eský sjednocený Evropan uÄ› ani nekopl. Z poÄ›madÄ› ná›kterých televizních stanic, které by mÄ›ly kultivovat lidskou duši a zjemÄ›ovat smysl pro krásu, pravdu a dobro, teÄ›e vÄ›tšinou krev, adrenalin, testosteron... Z této skuteÄ›nosti chápu, proÄ› se uÄ›ívá termín televizní kanály. Kdykoli stojím jako soudní znalec z oboru psychiatrie u soudu, který projednává Ä›iny mladého delikventa, mám skoro pokaÄ›dé tendenci na lavici obÄ›alovaných posadit systém, který vládne v této zemi a jehoÄ› jsou mladí lidé obÄ›tí. Ale koho to zajímá? Politiky v Ä›ádném pÄ›ípadÄ›! Ti mají jiné starosti. Stávající garnituÄ›e jde o to, aby se ve sluÄ›bách rá›zných mafií udržÄ›ly moci co nejdéle jakoukoli strategií, a ti, kteÄ› mlsnÄ› hledí na jejich místa, hledají taktiku, jak by je mohli vystÄ›dat. Bez onoh pÄ›eÄ›itku, kterému se Ä›íkávalo stud. ObyÄ›ejní smrtelníci v této zemi trpí oprávnÄ›nými pocity nespravedlnosti a kÄ›ivd parní váleček politiky a byznysu si vesele jede dál. A proÄ› by ne! Sliby, fráze a široké úsmÄ›vy tÄ›ch (všeho)schopných z pÄ›edvolebních plakátÄ› tak snadno a rychle shoÄ›í pod jeho kotlem. A nikdo se opÄ›t za nic nestydí. Navrhoval bych celospoleÄ›nskou infuzi studu a vybraným jedincÄ›m implantovat svÄ›domí. Obojí bude obtíÄ›né, protoÄ›e v prvním pÄ›ípadÄ› uÄ› tÄ›Ä›ko nahmatáme zlovykem zkolabované Ä›ily a ve druhém uÄ› nerozÄ›izneme po zkamenÄ›lou hroší kÄ›i. Místo domu barabizna Pokud chtÄ›l kdysi zedník postavit pevné a rovné stavení, potÄ›eboval k tomu kromÄ› kamenÄ› a cihel ještÄ› maltu a olovnici. Maltu, aby drÄ›ela pohromadÄ› jednotlivé kameny a cihly; olovnici, aby stÄ›ny byly rovné. Stavitelé moderní polistopadové spoleÄ›nosti zaÄ›ali sice ke stavbÄ› používat ekonomické kameny a právní cihly, tedy stále nové a nové zákony a pÄ›edpisy, ale absolutnÄ› odmítli používat pojivo a ctít svistou rovnou stÄ›nu. Kladou cihlu na cihlu bez malty, která se míchá z pokory, štÄ›drosti, pÄ›ejčnosti, mírumilovnosti, cudnosti, stÄ›dmosti a Ä›inorodosti. DÄ›ív se této pojivové smÄ›si Ä›íkávalo sedm hlavních ctností. Z ové, která se Ä›mídí pÄ›írodním zákonem gravitace, si udÄ›lali kyvadlo. Co bylo kdysi jednoznaÄ›ným tabu, pyšnÄ› rozkmitat moderním relativismem. Mimo jiné je u staveb bÄ›Ä›né, Ä›e se kameny dávají do základÄ› a cihly na ná›. Tedy zákony jsou nad trhem, ale u Ä›eského projektu je tomu naopak. Trh jako by byl nadÄ›azený zákonÄ›m. OÄ› má u nás trh silnÄ›jší zuby, o to bezzubÄ›jšími se stávají zákony. Bez malty a s kyvadlem v ruce se dá postavit leda tak barabizna. Tolik k diagnóze. Terapie Co s terapií? Jsou dvě Ä›ešení. BuÄ› to nepovedené stavení zbourat, anebo ná›ho zavÄ›as utéct. V prvním pÄ›ípadÄ› by šlo o revoluci, ve druhém o emigraci. Pokud bych jako léÄ›ebnou metodu navrhl revoluci, mohl bych být zaÄ›alován za trestný Ä›in poškozování cizí vÄ›ci. SkuteÄ›nÄ› cizí vÄ›ci. Obávám se to Ä›e uÄ› nám v této zemi nepatÄ›í ani ta vratká barabizna. Pokud bych navrhl terapii emigrací, mÄ›Ä› mi být poloÄ›ena otázka kam utéct. Do ná›kterého evropského státu urÄ›itÄ› ne, protoÄ›e evropský dÄ›m opravují ti samí architekti, kteÄ›mi nám pomáhali s projektem stavby oné vratké chatrÄ›e. Staví také bez mravnosti a s kyvadlem v ruce. MoÄ›ná by se vyplatilo prchnout za asijským studentem do té země, kde ještÄ› nevyhynul stud. TÄ›etí chorobou je epidemicky se ší pocit bezmoci. Ná›jak se v ná›m zaÄ›ínáme postupnÄ› utápÄ›t všichni. Jednou za ná›kolik let je nám sice hozen záchraný Ä›lun v podobÄ› voleb, ale brzy se ukáÄ›e, Ä›e i on je dÄ›ravý. Frustrace vystÄ›dá depresi, zklamání vystÄ›dá bezmoc. A právnÄ› ona bezmoc spojená s pocitem bezvýchodnosti je silnÄ› nebezpeÄ›ná. Trvá-li dlouho, zaÄ›ne se mÄ›nit v agresi. A ta tady jiÄ› je. Dokonce i mezi šolními dÄ›tmi lze zachytit její silný nárá›st. BuÄ›me ovšem upÄ›mí nestÄ›Ä›ujme si jen na ty nahoÄ›. Zavinili jsme si to i my sami, kdyÄ› jsme pÄ›ijali pÄ›evrácený Ä›ivotní styl, který nám našeptává: "Ä›ij bohatÄ› navenek a chudÄ› uvnitÄ›!" Pokud neprovede náš národ promÄ›nu a nezaÄ›neme Ä›ít bohatÄ› uvnitÄ› a chudÄ› navenek, nemáme šanci... Potom i mnÄ› samotnému nezbude nic jiného, neÄ› abych zamkl ordinaci, pÄ›estal diagnostikovat, navrhovat terapie a utekl se schovat. Rovnou mezi šilence. Nebude v tom ani trochu zbabÄ›losti a nebudu tam sám. Bez vnitÄ›ní promÄ›ny a bez pokání tam skonÄ›íme brzy všichni! MAX KAŠPARÄ› spisovatel, premonstrátský diákon, psychiatr, esperantista, a autor dvaceti knih pÄ›eloÄ›ených i do polšiny, italšiny a francouzšiny. (27. únor 2012)